

Sygn. akt XIV C 1705/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 maja 2021 r.

Sąd Rejonowy Gdańsk-Północ w Gdańsku XIV Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: asesor sądowy Piotr Szutenberg

Protokolant: sekretarz sądowy Michał Kukuła

po rozpoznaniu w dniu 26 kwietnia 2021 roku w Gdańsku

na rozprawie

sprawy z powództwa B. S.

przeciwko MetLife Towarzystwu (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.

o zapłatę

1. oddała powództwo;

2. zasądza od powódki B. S. na rzecz pozwanego MetLife Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 1.817 zł (tysiąc osiemset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty.

Sygn. akt XIV C 1705/20 upr.

UZASADNIENIE

Powódka B. S. wniosła pozew przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. o zapłatę kwoty 6.758,19 zł wraz z odsetkami ustawowymi:

- od kwoty 1.544,64 zł od dnia 28 czerwca 2018 r. do dnia zapłaty;

- od kwoty 544,41 zł od dnia 28 czerwca 2018 r. do dnia zapłaty;

- od kwoty 127,10 zł od dnia 7 lipca 2018 r. do dnia zapłaty;

- od kwoty 4.317,04 zł od dnia 10 lipca 2018 r. do dnia zapłaty

oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów procesu wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powódka podniosła, że na wniosek pozwanego, w oparciu o tytuł wykonawczy – nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym przez Sąd Rejonowy w Gdańsku z dnia 28 września 2004 r. w sprawie sygn. akt XV Nc 1140/04 Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym Gdańsk – Północ w Gdańsku T. W. wszczął i prowadził w stosunku do niej postępowanie egzekucyjne. W wyniku zajęcia rachunków bankowych została wyegzekwowana kwota 10.934,01 zł, w tym w dniu: 27 czerwca 2018 r. w wysokości 1.544,64 zł; 27 czerwca 2018 r. w wysokości 4.945,23 zł; 6 lipca 2018 r. w wysokości 127,10 zł oraz 9 lipca 2018 r. w wysokości 4.317,04 zł. Przedmiotowe roszczenie w chwili wszczęcia egzekucji było przedawnione, zaś w zakresie wyegzekwowanych odsetek bezzasadne, bowiem termin od którego miały być naliczane rozpoczynał swój bieg 16 września (...). Także koszty zastępstwa prawnego

w egzekucji zostały zawyżone, gdyż zamiast kwoty 225 zł została pobrana kwota w wysokości 450 zł. Mając na uwadze powyższe powódka wskazała, iż należy się jej zwrot bezpodstawnie pobranych należności. W razie uznania daty odsetek za oczywistą omyłkę z ostrożności procesowej podniosła zarzut przedawnienia również w stosunku do roszczenia odsetkowego. Powódka podkreśliła, że nie mogła wnieść powództwa przeciwegzekucyjnego, ponieważ roszczenie zostało wyegzekwowane, a o egzekucji dowiedziała się po wyegzekwowaniu środków. Zgodnie z poglądami doktryny i orzecznictwa w takiej sytuacji roszczenie dłużnika przekształca się w roszczenie odszkodowawcze lub o zwrot bezpodstawnego wzbogacenia. Dodała też, że nie zrzekła się zarzutu przedawnienia, który obecnie podnosi. Wyrządzona szkoda odpowiada kwocie nienależnie wyegzekwowanych należności w wysokości 6.758,19 zł. Taka jest też kwota bezpodstawnego wzbogacenia pozwanego. Powódka wezwała pozwanego do dobrowolnej zapłaty, jednak bezskutecznie.

(pozew k. 3 – 4)

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powódki na rzecz swoją rzecz zwrotu kosztów procesu. Pozwany wskazał, że roszczenie, z którym wystąpił przeciwko powódce pozwem z dnia 16 września 2004 r. dotyczyło jej zadłużenia z tytułu udzielonych i niezwróconych zaliczek na poczet wynagrodzenia prowizyjnego. Pozwany wskazał, że w oryginale nakazu zapłaty odsetki ustawowe zostały zasądzone od dnia 16 września 2004 r. Wskazywany przez powódkę błąd miał wyłącznie miejsce na odpisie nakazu zapłaty z klauzulą, a zatem nie powstał na etapie wyrokowania. Pozwany podniósł, że w stosunku do powódki w dniach 9 lutego 2005 r. oraz 26 maja 2008 r. była bezskutecznie wszczynana egzekucja. Ostatecznie egzekucja okazała się skuteczna i zakończyła się w dniu 18 lipca 2018 r. W toku postępowania egzekucyjnego powódka nie podniosła zarzutu przedawnienia, jak też nie zaskarżyła postanowienia o nadaniu klauzuli wykonalności. Nadto zarzut ten uznać należało za nietrafny. Zgodnie z art. 125 k.c. (w brzmieniu obowiązującym w dacie wniosku egzekucyjnego) roszczenia stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu przedawniają się z upływem lat dziesięciu. Natomiast odsetki wymagalne po dacie wydania orzeczenia przedawniają się z upływem 3 lat od ostatniej egzekucji. Zdaniem pozwanego zarzut przedawnienia obecnie jest spóźniony i niedopuszczalny. Powódka nie skorzystała z zarzutu przedawnienia w postępowaniu egzekucyjnym, zaś komornik nie miał obowiązku badać przedawnienia według wówczas obowiązujących przepisów. Pozwany zarzucił także, że powódka nie wykazała sposobu wyliczenia dochodzonej należności.

(odpowiedź na pozew k. 24 – 31)

Pismem z dnia 1 lutego 2021 r. powódka podtrzymała swoje dotychczasowe stanowisko w sprawie. Pozwany powołując się na przepis art. 125 § 1 k.c. pominął, że w sytuacji gdy pomiędzy poszczególnymi czynnościami przerywającymi bieg przedawnienia upływa okres dłużny od trzech lat to roszczenie o zapłatę odsetek ulega przedawnieniu z upływem trzeciego roku w stosunku do odsetek wymagalnych w tym okresie za każdy dzień oddzielnie. Powódka dodała, że błąd w tytule wykonawczym nie upoważniał do wszczęcia egzekucji. Jeżeli przyczyną takiego zapisu była omyłka, to powinna być ona sprostowana przed wszczęciem egzekucji. Zarzut przedawnienia roszczenia został podniesiony przez powódkę w najwcześniejszym możliwym terminie, zatem nie może zostać uznany za niedopuszczalny. Ustosunkowując się do zarzutu niewskazania sposobu obliczenia dochodzonej należności powódka podniosła, że tytuł wykonawczy obejmował należność główną w kwocie 3.474,37 zł, koszty procesu w kwocie 701,50 zł oraz koszty nadania klauzuli wykonalności w kwocie 66 zł. Łącznie więc należność wynosiła 4.241,82 zł i taka kwota zdaniem powódki powinna być przedmiotem egzekucji. Koszty egzekucji od tej kwoty powinny być wynieść 339,35 zł oraz 225 zł kosztów zastępstwa prawnego. Wyegzekwowano kwotę 10.934,01 zł, zatem wysokość nienależnego świadczenia wynosi 6.127,84 zł. Z kolei przyjmując twierdzenia pozwanego co do omyłki w tytule wykonawczym odsetki za okres od 18 czerwca 2015 r. do 18 czerwca 2018 r. wyniosły 748,93 zł, zatem wraz z odsetkami pozwana była uprawniona wyegzekwować kwotę 5.560,43 zł.

(pismo procesowe powódki k. 79 – 79v)

W piśmie procesowym z 26 kwietnia 2021 r. powódka dodała, że podstawę prawną jej roszczeń stanowią przepisy o nienależnym świadczeniu.

(pismo procesowe powódki, k. 99-99v.)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu nakazowym z dnia 28 września 2004 r. Sąd Rejonowy w Gdańsku, Zamiejskowy XV Wydział Cywilny z siedzibą w P. zasądził od B. S. na rzecz (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 3.474,32 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 16 września 2004 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 701,50 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

(dowód: odpis nakazu zapłaty k. 58)

Nakaz powyższy został zaopatrzony w klauzulę wykonalności postanowieniem z dnia 26 stycznia 2005 r. W odpisie orzeczenia zaopatrzonym w klauzulę wykonalności wskazano, że odsetki należne są od dnia „16 września (...)”.

(**dowód:** tytuł wykonawczy, k. 3 akt Km 1160/18)

(...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. zmieniło firmę, pod którą działa na (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W..

(**dowód:** odpis KRS, k. 38-45)

W dniu 9 lutego 2005 r. wierzyciel złożył wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego. Egzekucja okazała się bezskuteczna.

(dowód: odpis wniosku egzekucyjnego z dnia 9 lutego 2005 r., k. 59, odpis postanowienia z dnia 9 czerwca 2005 r. o umorzeniu egzekucji, k. 61)

Pismem z dnia 25 lipca 2005 wierzyciel zwrócił się do B. S. z propozycją ugodowego spełnienia świadczenia stwierdzonego tytułem wykonawczym w postaci nakazu zapłaty wydanego w sprawie XV Nc 1140/04. Wezwanie pozostało bez odpowiedzi.

(dowód: propozycja ugodowej spłaty, k. 62)

Pismem z dnia 26 maja 2008 r. wierzyciel złożył wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego. Egzekucja okazała się bezskuteczna.

(dowód: odpis wniosku egzekucyjnego z dnia 26 maja 2008 r. k. 63 – 64, odpis postanowienia z dnia 26 listopada 2009 r. o umorzeniu egzekucji k. 65)

Pismem z dnia 18 czerwca 2018 r. wierzyciel złożył kolejny wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego. 26 czerwca 2018 r. zostały zajęte rachunki bankowe B. S. z których wyegzekwowano: w dniu 27 czerwca 2018 r. kwoty 1.544,64 zł oraz 4.945,23 zł, w dniu 6 lipca 2018 r. kwotę 127,10 zł oraz w dniu 9 lipca 2018 r. kwotę 4.317,04 zł. Łącznie wyegzekwowano od powódki kwotę 10.934,01 zł z czego wierzycielowi przekazano kwotę 9.791,12 zł, w tym 1.217,50 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania, 5.099,30 zł tytułem odsetek oraz 3.474,32 zł tytułem należności głównej. Egzekucja okazała się skuteczna i zakończyła się w dniu 18 lipca 2018 r.

(dowód: wniosek egzekucyjny z 18 czerwca 2018 k. 5, zawiadomienie o zajęciu rachunku bankowego i zakazie wypłat z dnia 26 czerwca 2018 r. k. 8 – 8v, zaświadczenie o dokonanych wpłatach k. 9, postanowienie w przedmiocie kosztów postępowania egzekucyjnego k. 10, karta rozliczeniowa k. 80; tabela egzekwowanych należności – w aktach sprawy Km 1160/18)

Pismem z dnia 26 listopada 2018 r. B. S. wezwała (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w W. do naprawienia szkody wynikającej z wszczęcia egzekucji prowadzonej przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Gdańsk – Północ

w Gdańsku prowadzonej pod sygn. akt KM 1160/18 poprzez zapłatę kwoty w wysokości 10.934,01 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 19.06.2018 r. do dnia zapłaty oraz zapłatę zadośćuczynienia w kwocie 10.000 zł.

(dowód: wezwanie do zapłaty z potwierdzeniem odbioru, k. 11-12)

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie przedłożonych przez powoda dokumentów, których pozwany nie kwestionował w zakresie ich autentyczności i które nie budziły wątpliwości Sądu. Nadto podstawę ustaleń faktycznych stanowiły dokumenty zgromadzone w aktach sprawy egzekucyjnej Km 1160/18 Komornika S. przy Sądzie Rejonowym Gdańsk – Północ w Gdańsku T. W..

W ocenie Sądu powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

W początkowym etapie postępowania powódka jako podstawę prawną swojego żądania wskazywała alternatywnie przepisy o czynach niedozwolonych oraz o świadczeniu nienależnym. Ostatecznie, pismem z dnia 26 kwietnia 2021 r., powódka sprecyzowała, że podstawę jej roszczeń stanowią wyłącznie przepisy o świadczeniu nienależnym.

Zgodnie z treścią art. 410 § 2 k.c. świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia. Z kolei w myśl art. 405 k.c. w zw. z art. 410. § 2 k.c. kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości.

Istota sprawy sprowadzała się do oceny, czy należność wyegzekwowana przez komornika sądowego od powódki miała charakter nienależny z uwagi na powoływany przez powódkę upływ termin przedawnienia oraz sposób określenia terminu zapłaty odsetek w tytule wykonawczym. Zdaniem Sądu brak było podstaw do zakwalifikowania wyegzekwowanego świadczenia jako nienależnego. Rozważania w tym przedmiocie odnieść należy przy tym do stanu prawnego obowiązującego w dacie przeprowadzenia egzekucji, w którym nie obowiązywał art. 804 § 2 k.p.c. i organ egzekucyjny nie miał obowiązku badania terminu przedawnienia dochodzonego roszczenia.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do zarzutu przedawnienia roszczenia wskazać należy, iż w okolicznościach niniejszej sprawy kwestia czy w chwili wszczęcia egzekucji upłynął termin przedawnienia roszczenia pozostawała bez znaczenia dla rozstrzygnięcia z uwagi na fakt, że do czasu wyegzekwowania roszczenia powódka nie podniosła zarzutu przedawnienia. W orzecznictwie wyrażono pogląd, który Sąd w pełni akceptuje, że powołanie się na przedawnienie przez dłużnika wywołuje skutek dopiero w momencie, gdy jego oświadczenie woli zostanie wyrażone wobec drugiej strony postępowania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2019 r. III CZP 63/18, LEX nr 2607940 oraz postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z 25 maja 2018 r., II Ca 1119/17, Legalis 2184269). Przypomnieć w tym miejscu należy, że przedawnienie to instytucja prawa materialnego. Cel i funkcja instytucji przedawnienia sprowadza się do usunięcia stanu niepewności prawnej w sytuacji, gdy uprawniony przez bardzo długi czas nie wykonuje swoich praw podmiotowych, nie realizuje przysługujących mu roszczeń. Jak wskazał Sąd Najwyższy, sam upływ okresu przedawnienia nie wywołuje skutku w postaci przekształcenia się długu w zobowiązanie naturalne. Upływ tego terminu powoduje jedynie powstanie po stronie tego, przeciw komu przysługuje roszczenie, zarzutu peremptoryjnego, definitywnie paraliżującego roszczenie. Zarzut ten jest uznawany za prawo podmiotowe kształtujące. Skorzystanie z zarzutu zależy wyłącznie od woli dłużnika. Oświadczenie dłużnika jest aktem jednostronnym i trwale kształtuje sytuację prawną przeciwnika. Do oświadczenia o uchyleniu się od zaspokojenia roszczenia z uwagi na jego przedawnienie stosuje się zasady obowiązujące przy składaniu oświadczeń woli. Powyższe oznacza to, że jeżeli wierzyciel dysponuje tytułem wykonawczym, a dłużnik nie wniósł skutecznego powództwa przeciwegzekucyjnego lub nie złożył oświadczenia o skorzystaniu z zarzutu przedawnienia to, co do zasady, wierzyciel jest uprawniony do wszczęcia i prowadzenia egzekucji świadczenia wynikającego z tego tytułu również wówczas, gdy stwierdzone tym tytułem świadczenie jest przedawnione. Wszczęcie jednak i/lub kontynuowanie egzekucji

przez wierzyciela po dojściu do niego oświadczenia dłużnika może uzasadniać odpowiedzialność odszkodowawczą wierzyciela, ponieważ od wskazanej chwili egzekucja dotyczyć będzie już zobowiązania naturalnego, niekorzystającego z przymusu państwowego, a uzyskane w ten sposób świadczenie naruszać będzie podmiotowe prawo dłużnika, powodując uszczerbek w jego majątku.

W niniejszej sprawie bezspornie powódka do czasu wyegzekwowania należności nie złożyła stronie przeciwnej oświadczenia, w którym uchyliła by się od zaspokojenia roszczenia z uwagi na jego przedawnienie. Nie zasługiwały przy tym na uwzględnienie twierdzenia, że powódka na skutek okoliczności związanych ze sposobem przeprowadzenia egzekucji została pozbawiona możliwości podniesienia tego zarzutu, czy też wniesienia powództwa przeciwegzekucyjnego. Powódka niesłusznie utożsamiała bowiem początkowy termin na wniesienie tego powództwa lub złożenie oświadczenia o skorzystaniu z zarzutu przedawnienia ze wszczęciem postępowania egzekucyjnego, które doprowadziło do zaspokojenia roszczenia. Sam fakt prowadzenia postępowania egzekucyjnego pozostawał jednak bez wpływu dla powyższych uprawnień. Powództwo przeciwegzekucyjne mogło być wniesione w zasadzie od kiedy istniał tytuł wykonawczy, a konkretnie od kiedy roszczenia stwierdzone tym tytułem uległy przedawnieniu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 2015 r. IV CSK 272/14). To samo tyczy złożenia oświadczenia o skorzystaniu z zarzutu przedawnienia.

Sąd nie podzielił także stanowiska powódki, jakoby wierzyciel dokonał egzekucji odsetek, które nie były jeszcze wymagalne. Bezspornie w tytule wykonawczym wskazano, że odsetki należne są wierzycielowi od 16 września (...). Z odpisu nakazu zapłaty przedłożonego przez pozwanego (k.58) wynika jednak, że omyłka pisarska w dacie wymagalności odsetek miała miejsce wyłącznie na odpisie orzeczenia z klauzulą wykonalności, samo zaś orzeczenie wskazywało, że odsetki należne są od 16 września 2004 r. Błąd polegający na niepoprawnym określeniu terminu od którego miały zostać naliczane odsetki nie mógł być sprostowany oparciu o art. 350 § 1 k.p.c. w zw. z art. 353² k.p.c. Sprostowaniu w powyższym trybie podlegają wyłącznie orzeczenia, nie zaś ich odpisy. Zgodnie z art. 776 k.p.c. tytułem wykonawczym jest tytuł egzekucyjny zaopatrzony w klauzulę wykonalności. Nie może budzić więc wątpliwości, że odpis nakazu zapłaty na którym umieszczono klauzulę wykonalności powinien posiadać identycznie brzmienie co oryginał tego nakazu. Omyłka miała więc wyłącznie charakter techniczny, nie stanowiła zaś błędu o charakterze orzeczniczym, który wymagałby sprostowania.

Sąd nie znalazł także podstaw do badania zasadności obciążenia pozwanej kosztami zastępstwa w postępowaniu egzekucyjnym w sytuacji, gdy rozstrzygnięcia komornika w tym przedmiocie nie zostało zaskarżone przez powódkę w drodze skargi na czynność komornika (por. wyrok SN z 14.06.1973 r., I CR 250/73, OSNC 1974, nr 6, poz. 110).

Konkludując, zgromadzony materiał dowodowy nie potwierdził, by świadczenie wyegzekwowane przez pozwanego miał charakter nienależny. Istnienie podstaw do ściągnięcia należności za pośrednictwem komornika sądowego nie pozwalało również uznać, by pozwany ponosił odpowiedzialność odszkodowawczą. Uzasadniało to oddalenie powództwa w całości.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za jego wynik. Powódka przegrała sprawę w całości, a więc na niej ciążył obowiązek zwrotu tych kosztów pozwanej. Na zasądzoną kwotę 1.817 zł składały się ustalone na podstawie § 2 pkt 4 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 w sprawie opłat za czynności radców prawnych koszty zastępstwa procesowego profesjonalnego pełnomocnika w wysokości 1800 zł oraz koszt opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł. O odsetkach ustawowych za opóźnienie od kosztów procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1¹ k.p.c.

Sygn. akt XIV C 1705/20 upr.

ZARZĄDZENIE

Dnia 7 czerwca 2021 r.

1. odnotować w Repertorium C i kontrolce uzasadnień;
2. odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi powódki;
3. akta z wpływem lub za 21 dni z z.p.o.

As. SR Piotr Szutenberg